

**Viering Jebron
Eerste zondag van de advent
3 december 2023**

Algemeen thema: Vrede

Welkomstwoord

Ignace

Welkom, goede vrienden en medestanders op deze viering van de eerste adventszondag.

Wij zijn hier samen in de naam van Vader, Zoon en Geest.

Ik mag eerlijk zijn.

Ik zit met deze viering met een knoop in mijn maag. Het algemeen thema dit jaar is de vrede. Ik hoor mezelf al jubelen: jawel, vrede. Is Kerstmis niet het herdenkingsfeest van de geboorte van Jezus, waarop de engelen zongen:

“Vrede op aarde aan de mensen van goede wil”?

Deze engelenzang klinkt vals en verwrongen in deze tijd. Een tijd van oorlogen en strijd zowat overal ter wereld. Misschien zijn we hier in Europa voorlopig nog gespaard van oorlog: maar het broebelt overal. Soms overvalt mij het gevoel dat de wereld aan het overkoken is.

Wat kunnen wij met die christelijk boodschap nog betekenen? Wat kunnen vredesinstututen en -verenigen nog betekenen?

Er is nog een tweede reden van mijn krop in de keel: als kind en jongere werden we opgevoed met de gedachte dat wij ons persoonlijk en individueel moesten voorbereiden op het Kerstfeest. “Maak recht de paden van de Heer, slecht de heuvels, vul de dalen...” het betekende vers uit het evangelie.

Pas later gingen onze ogen open, dat het ook en vooral moest gaan over de maatschappij. Vandaar ook de aandacht aan de armoede door Welzijnszorg en Welzijns-schakels. Maar hoe doen we dat, wij die al wat ouder zijn. Kunnen wij nog altijd dezelfde energie opbrengen als dertig jaar geleden?

Vanuit deze dubbele tweespalt zal ik toch proberen iets zinnigs te zeggen, maar het zal in ieder geval totaal onvolledig zijn. Maar laat ons maar beginnen met een adventslied:

Lied: De nacht is diep, p.1

Hilde

Psalm 101, vertaling Oosterhuis.

En weer zingen maar nu
zo zacht mogelijk.
Ik wil de laatste waarheid:
dat Gij tot ons komt, ooit.
Ik zal mij stil maken,
wachten in mijn binnenste kamer.
Ik gedoog niet één onwaar woord
ik wil het zuivere daglicht
niets van laster, spot, inbeelding,
hoogmoed, hoon.
Ik wil vertoeven
in het land der transparanten
mijn ogen zoeken de weerbare echten –
geef mij een doorzichtig huis.
Iedere morgen een nieuw begin
woorden die openbloeien
waar ik in wonen kan, veilig
met wie dan ook die mij lief is.
En weer zingen, ook nu
zo zacht mogelijk.

Lied: Mens voor de mensen, p. 8

Bijbelse lezing

Hilde

Het Woord is mens geworden

¹In het begin was het Woord, het Woord was bij God en het Woord was God. ²Het was in het begin bij God. ³Alles is erdoor ontstaan en zonder dit is niets ontstaan van wat bestaat. ⁴In het Woord was leven en het leven was het licht voor de mensen. ⁵Het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet in haar macht gekregen.

⁶Er kwam iemand die door God was gezonden; hij heette Johannes. ⁷Hij kwam als getuige, om van het licht te getuigen, opdat iedereen door hem zou geloven. ⁸Hij was niet zelf het licht, maar hij was er om te getuigen van het licht: ⁹het ware licht, dat ieder mens verlicht en naar de wereld kwam. ¹⁰Het Woord was in de wereld, de wereld is door hem ontstaan en toch kende de wereld hem niet. ¹¹Hij kwam naar wat van hem was, maar wie van hem waren

hebben hem niet ontvangen. ¹²Wie hem wel ontvingen en in zijn naam geloven, heeft hij het voorrecht gegeven om kinderen van God te worden. ¹³Zij zijn niet op natuurlijke wijze geboren, niet uit lichamelijk verlangen of uit de wil van een man, maar uit God.

¹⁴Het Woord is mens geworden en heeft bij ons gewoond, vol van goedheid en waarheid, en wij hebben zijn grootheid gezien, de grootheid van de enige Zoon van de Vader. ¹⁵Van hem getuigde Johannes toen hij uitriep: ‘Hij is het over wie ik zei: “Die na mij komt is meer dan ik, want hij was er vóór mij!”’ ¹⁶Uit zijn overvloed zijn wij allen met goedheid overstelpt. ¹⁷De wet is door Mozes gegeven, maar goedheid en waarheid zijn met Jezus Christus gekomen. ¹⁸Niemand heeft ooit God gezien, maar de enige Zoon, die zelf God is, die aan het hart van de Vader rust, heeft hem doen kennen.

¹⁹Dit is het getuigenis van Johannes. De Joden hadden vanuit Jeruzalem priesters en Levieten naar hem toe gestuurd om hem te vragen: ‘Wie bent u?’ ²⁰Hij gaf zonder aarzelen antwoord en verklaarde ronduit: ‘Ik ben niet de messias.’ ²¹Toen vroegen ze hem: ‘Wie dan? Bent u Elia?’ Hij zei: ‘Die ben ik ook niet.’ ‘Bent u de profeet?’ ‘Nee,’ antwoordde hij. ²²‘Maar wie bent u dan?’ vroegen ze hem. ‘Wij moeten antwoord kunnen geven aan degenen die ons gestuurd hebben – wie zegt u zelf dat u bent?’ ²³Hij zei: ‘Ik ben de stem die roept in de woestijn: “Maak recht de weg van de Heer,” zoals de profeet Jesaja gezegd heeft.’ ²⁴De afgevaardigden die uit de kring van de farizeeën kwamen, ²⁵vroegen verder: ‘Waarom doopt u dan, als u niet de messias bent, en ook niet Elia of de profeet?’ ²⁶‘Ik doop met water,’ antwoordde Johannes. ‘Maar in uw midden is iemand die u niet kent, ²⁷hij die na mij komt – ik ben het niet eens waard om de riemen van zijn sandalen los te maken.’ ²⁸Dit gebeurde in Betanië, aan de overkant van de Jordaan, waar Johannes doopte.

Duiding

Ignace

Toen ik nog heel jong, en vooral nog heel schoon was, was ik misdienaar in de H.Hartkerk. Op het einde van de mis werd het laatste evangelie gelezen – in het Latijn. Als misdienaar kenden we de tekst bijna van buiten: “In principium erat verbum, en verbum erat apud Deum, en verbum erat Deum”...

Op de rest konden we niet meer luisteren want we moesten ons haasten voor het ontbijt om naar school te gaan. We begrepen dus niets van die tekst. Zelfs op het seminarie kregen we een onverstaanbare exegese over het Johannesevangelie. Je moet 78 geworden zijn om te vermoeden waarover deze tekst gaat, met dank aan Paul vanuit zijn boek: “De Messias en de macht van Rome”.

Ik zei in mijn inleiding dat ik gewrongen zit in deze wereld van oorlog en strijd, en de roep tot vrede. En dat ik gewrongen zit tussen mijn allerindividueelste voorbereiding op Kerstmis, en de oproep om er maatschappelijk iets aan te doen. Hoeveel mensen zijn er niet die in de omhaling voor Welzijnszorg iets in de schaal gooien, of anderen die een wafel bakken voor de “Warmste Week”, en daarmee denken dat ze zich goed voorbereid hebben op een “vredevol kerstfeest”, terwijl ze vooral denken aan de kadootjes, de versierde kerstboom, de lichtjes en de kalkoen op de uitgebreide dis.

Hoe anders moeten we kijken naar de figuur van Johannes. Wie was hij? Wat dreef hem? Wat ondernam hij?

Tja, hij doopte in de Jordaan. En vooral bekend omdat hij Jezus doopte. Ik laat in het midden of dit werkelijk gebeurde zoals het staat in het evangelie, of dat het later bijgewerkt is in een of andere vorm.

Wat is het verschil tussen de tijd van Johannes en onze tijd? Historisch gezien zijn er natuurlijk immens vele verschillen, maar filosofisch of religieus bitter wienig.

Johannes leefde ook in een tijd en een land vol moeilijkheden. Er was de verppletterende Romeinse overheersing, hij had kritiek op de Joodse leiders die de letter van de wet beschouwden als de enige ware richtlijn, er waren de verschillende religieuze richtingen in het Jodendom.

Daartegenover stond de visie van Johannes: niet de letter van de wet komt op de eerste plaats. Johannes volgde de profetische lijn die we ook kunnen aanduiden als de droom van God.

In onze tijd leven we ook in een wereld vol moeilijkheden. Er is de overheersing van het kapitalisme, sommigen volgen de letter van de wet zonder rekening te houden met de menselijke waardigheid. We leven in een tijd van oorlogen waar grote leiders zonder blikken of blozen zomaar kunnen zeggen dat ze de vijand totaal willen vernietigen:

“Oekraïne is van ons, en we zullen dat land totaal vernietigen als het moet”, zegt Poetin.

“Alle Joden moeten van Jordaan tot de zee verdwijnen”, want het is ons land. en ook tegenovergesteld: “alle moslims zullen we verdrijven uit dit heilig joodse land, want het is ons eeuwen geleden beloofd door JHWH, en ons toegezegd na de tweede wereldoorlog.”

En wij, wij leven in een “Westerse welvaartstaat”. Enkele decenia geleden lukte het nog om massabetogingen op de been te brengen tegen oorlogen en atoomwapens. Nu komen nog massabetogingen op de been om op te komen voor meer individualisme, voor meer eigen profijt, voor meer verrechtsing van de maatschappij.

En daartussen staan wij, zoekende christenen die de vredesboodschap van Kerstmis zien verdwijnen in de overvloed aan verlichting en kerstmarkten, die nu de naam van wintermarkten krijgen: zelfs het woordje “kerst” is er al teveel aan.

Als zoekende christenen hebben we godzijdank ook medestanders, die ook willen ijveren voor een vreedevolle en rechtvaardige wereld. Voor een wereld waarin mensen mensen mogen zijn. Waar vergeving en nieuwe kansen mogelijk zijn. Waar er opnieuw verbondenheid kan groeien tussen mensen. Waar organisaties en individuele mensen strijden tegen de armoede, hier en elders. Waar vredesinitiatieven genomen worden: we hebben de voorbije vieringen enkele voorbeelden gehoord.

Zou dat niet meteen de droom van God zijn?

Hilde

Om over die verbondenheid te mediteren, een lied gespeeld en gezongen door Bert Evens

Verbondenheid

En mocht hier niet de weerklink zijn die ons verbindt,
waartoe dan dienen deze deuren, deze muren,
waartussen wij verblijven, drinken, samen dansen?
En mocht hier niet de resonantie zijn?

Het is de ruimte die ons ademen doet,
het geven dat ontvangen wekt,
jouw blik die tot begrijpen leidt,
want mocht het niet de aandacht zijn die ons verbindt,
hoe kan het dan anders?

En mocht hier niet de stilte zijn die ons verbindt,
waarin ons spreken ruimte vindt,
en mocht hier niet de stilte zijn die ons verbindt
hoe zouden wij elkaar kunnen begrijpen?

Het is de schakel die de ketting maakt,
het stilstaan dat beweging brengt,
het woord dat tot geboorte leidt,
want mocht het niet de liefde zijn die ons verbindt,
hoe kan het dan anders?

En mocht hier niet jouw verhaal zijn dat mij omringt,
waarin elk moment opnieuw begint,
en mocht hier niet jouw verhaal zijn dat mij omringt,
hoe zouden wij elkaar anders begrijpen?

Het is het luisteren dat ons zingen doet
van elke dag een nieuw begin,
dat ons opnieuw doet verder gaan...
want mocht het niet de aandacht zijn
die ons verbindt, hoe kan het dan anders?

Vredeswens

Hilde

Om die verbondenheid uit te drukken willen we eerst een vredeswens zingen, om daarna de vrede aan elkaar door te geven: "ik wens je vrede van God". Niet de god van Netanjahu, niet de god van het geweld en de oorlog, maar de profetische god, de god van barmhartigheid, de god die zwak en weerloos is als een pasgeboren kind.

Vredewens, p. 23: ik wens je vrede van God

Ignace

Omhaling en praktische punten

Vrije voorbeden met als acclamatie:

Waar mensen elkaar in vrede dragen, p. 89

Tafelgebed 27

Breken en delen van brood.

Onze Vader, p. 83

Onze Vader die in de hemel zijt.

Bezinningstekst

Hilde

Voor het slot van deze viering vond ik deze tekst van Vaclav Havel, in het boekje van Luc Vankrunkelsven, „LEGAL.

Hoop

Diep in onszelf dragen wij hoop;
als dat niet het geval is, is er geen hoop.
Hoop is een kwaliteit van de ziel
en hangt niet af van wat in de wereld gebeurt.
Hoop is niet voorspellen of vooruitzien.
Het is een gerichtheid van de geest,
een gerichtheid van het hart,
voorbij de horizon verankerd.
Hoop in deze diepen en krachtige betekenis
is niet hetzelfde als vreugde omdat alles goed gaat
Of je bereidheid je in te zetten voor wat succes heeft.
Hoop is ergens voor werken omdat het goed is,
niet alleen omdat het kans op slagen heeft.
Hoop is niet hetzelfde als optimisme,
evenmin de overtuiging dat iets goed zal aflopen,
wel de zekerheid dat iets zinvol is
ongeacht het resultaat.

Met deze hoopvolle tekst kunnen we weer de tijd van wachten en verwachten inzetten, om althans in ons eigen leven de gloed van vrede en verbondenheid te mogen kennen.

Daarom nog een slotlied vol hoop en vreugde.

Slotlied:

Voor het slotlied koos ik het lied "Jeruzalem", p. 89